

19. 11. 2020

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Orgány kapitálových společností - právnické osoby v roli členů a vysílací právo

Tímto Vám přinášíme další článek v rámci naší série, v níž se postupně věnujeme změnám, které přináší rozsáhlá novela zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obchodních korporacích“), která nabývá účinnosti od 1. 1. 2021.

Cílem tohoto článku je pak představit několik vybraných novinek v oblasti volených orgánů obchodních korporací - konkrétně se jedná o změny v oblasti fungování právnických osob ve funkci členů volených orgánů obchodní korporace a nově vzniklý institut tzv. „vysílacího práva“ v rámci kapitálových společností.

Právnické osoby v roli členů volených orgánů

Dle stávající obecné právní úpravy obsažené v ustanovení §154 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**občanský zákoník**“), je možné, aby funkci v kontrolních či statutárních orgánech právnické osoby vykonávala jiná právnická osoba. Ta následně může zmocnit jinou fyzickou osobu, aby ji v rámci výkonu své funkce zastupovala, nebo, pokud tak neučiní, zastupuje tuto právnickou osobu člen jejího vlastního statutárního orgánu. Uvedená koncepce je přitom zachována i pro obchodní korporace dle stávající úpravy obsažené v zákoně o obchodních korporacích.

Tato stávající úprava se nicméně stala opakovaně terčem kritiky. V tomto ohledu jí bylo zejména vytýkáno, že fakticky umožňuje, aby se organizační struktury obchodních korporací staly netransparentními. Dle svých kritiků tato úprava stejně tak dostatečně nezajišťuje, aby byla v rámci konkrétní obchodní korporace jednoznačně dohledatelná fyzická osoba, která za ni jedná, fakticky ji řídí, a kterou lze případně pohnat k odpovědnosti za nastalá pochybení. Současně bylo poukazováno též na skutečnost, že diskutovaná úprava v konečném důsledku ani nebrání tomu, aby docházelo k účelovému řetězení právnických osob, typicky ve funkci statutárního orgánu obchodní korporace, s cílem prakticky znemožnit identifikaci konkrétní fyzické osoby, která právnickou osobu v rámci daného orgánu zastupuje.

Za účelem nalezení cesty k řešení popsanych úskalí se aktuální novela zákona o obchodních korporacích rozhodla vytvořit novou speciální úpravu, a to výhradně pro kapitálové společnosti, resp. družstva (o specifikách osobních společnostech bude zmíněno dále).

Zákon o obchodních korporacích proto nově ve svém § 46 zavádí pro případy, kdy je členem voleného orgánu kapitálové společnosti (resp. družstva) právnická osoba, povinnost této právnické osoby zmocnit bez zbytečného odkladu jedinou fyzickou osobu, která ji bude v rámci voleného orgánu zastupovat. Tato fyzická osoba musí současně splňovat stejné zákonné předpoklady pro výkon funkce, jako jsou kladeny na samotného člena voleného orgánu.

Novela ovšem dále zakotvuje také některé další mechanismy, které mají za cíl zajistit, že v případě každé právnické osoby, jako člena voleného orgánu kapitálové společnosti (resp. družstva), bude vždy dohledatelná konkrétní fyzická osoba.

Zásadní novinkou je v tomto směru povinnost zápisu právnické osoby, jakožto člena voleného orgánu, do obchodního rejstříku i spolu s jejím zástupcem. Navíc, neurčí-li právnická osoba svého zástupce do tří měsíců od vzniku její funkce, a nebude-li zástupce v téže lhůtě zapsán do obchodního rejstříku, její funkce ze zákona automaticky zanikne.

K tomuto je vhodné upřesnit, že dle přechodných ustanovení novely zákona o obchodních korporacích začíná zmíněná tříměsíční lhůta poprvé běžet až ode dne účinnosti zákona, tedy od 1. 1. 2021. V případě, že by tedy zástupce právnické osoby jako člena voleného orgánu kapitálové společnosti či družstva nebyl zapsán v obchodním rejstříku do 1. 4. 2021, případně by k tomuto datu bylo zapsáno více zmocněnců, funkce ve voleném orgánu právnické osobě zaniká.

Závěrem k tomuto bodu je třeba ještě zmínit, že výše uvedená nová pravidla dopadají toliko na volené orgány kapitálových společností a družstev. Jejich aplikace na nejvyšší orgány, tj. u kapitálové společnosti valnou hromadu, příp. členskou schůzi u družstva, je z povahy věci vyloučena.

Stejně tak nelze tato nová pravidla vztáhnout ani na statutární orgány osobních společností (tj. veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti). V jejich případě je totiž členství ve statutárním orgánu (nestanoví-li společenská smlouva jinak) spojeno s jejich účastí ve společnosti, tedy s jejich podílem.

Vysílací právo u společnosti s ručením omezeným

Další zásadní změnou, kterou v oblasti orgánů obchodních korporací – zde společnosti s ručením omezeným – přináší zmiňovaná novela zákona o obchodních korporacích je nové ustanovení § 194a.

Toto ustanovení zakotvuje možnost, aby byl vydán zvláštní druh podílu, který je spojený s tzv. *vysílacím právem*. Uvedené vysílací právo pak spočívá v možnosti jmenování jednoho nebo více jednatelů společnosti, příp. možnosti takto jmenovaného jednatele i odvolat. Obdobné oprávnění lze pak zakotvit též ve vztahu ke jmenování a odvolání členů dozorčí rady. Vždy je však nutné zakotvení těchto oprávnění ve společenské smlouvě s tím, že při její změně bude třeba souhlasu všech společníků. Svou povahou se totiž jedná o rozhodnutí, kterým se zasahuje do práv a povinností všech společníků ve smyslu §171 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

Vzhledem ke skutečnosti, že tímto novým oprávněním společníka dochází fakticky k delegaci části působnosti valné hromady na společníka, zavádí novela též konkrétní limitace uvedeného práva společníka.

Předně platí, že počet takto jmenovaných jednatelů nesmí být vyšší než počet jednatelů jmenovaných valnou hromadou. Cílem je především zachovat vliv ostatních společníků, resp. valné hromady jako nejvyššího orgánu na personálním obsazení funkcí jednatelů.

Je vhodné též zmínit, že odvolání takto jmenovaných jednatelů valnou hromadou je možné toliko v případě, že vysílací právo zanikne nebo pokud je pro to dán závažný důvod spočívající ve výkonu funkce jmenovaného jednatele (zejména porušila-li tato osoba závažně nebo opakovaně své povinnosti). Pro jmenování a odvolání jednatele v rámci uplatnění vysílacího práva bude vyžadována písemná forma rozhodnutí s úředně ověřeným podpisem, přičemž účinnost jmenování a odvolání vůči společnosti nastane doručením předmětného rozhodnutí.

V souvislosti s výše uvedeným je pak novinkou též možnost dočasné kooptace jednatelů v případě, že tvoří tyto kolektivní orgán společnosti. Pokud společník disponující vysílacím právem nejmenuje jednatele do jednoho měsíce ode dne, kdy mohl toto své právo vykonat, mohou ostatní jednatelé (jejichž počet však nesmí klesnout pod polovinu) jmenovat náhradního jednatele do doby, než bude společníkem řádně jmenován nový jednatel.

Vysílací právo u akciové společnosti

Obdobně k tomu, co bylo zmíněno výše v případě vydání podílu s vysílacím právem ve společnosti s ručením omezeným, lze i v případě akciové společnosti výslovně ve stanovách zakotvit možnost vydání akcií, s nimiž je spojeno právo jmenovat a odvolat jednoho nebo více členů představenstva (§ 438a), dozorčí rady (§ 448b) anebo správní rady (§ 458).

Ohledně povahy a fungování vysílacího práva proto platí i v případě akciové společnosti v zásadě to, co bylo popsáno výše ve vztahu ke společnosti s ručením omezením. Shodně i v případě akciové společnosti platí omezení, podle něhož počet členů orgánu jmenovaných akcionářem nesmí překročit počet členů daného orgánu jmenovaných valnou hromadou. Opět i zde je cílem zachovat vliv ostatních akcionářů, resp. valné hromady jako nejvyššího orgánu společnosti. Shodná úprava se pak uplatní i pro možnost odvolání člena orgánu valnou hromadou či možnost kooptace jednotlivých členů daného orgánu.

Lze nicméně zmínit některé dílčí odlišnosti vyplývající z rozdílů mezi oběma kapitálovými společnostmi.

V případě akciové společnosti totiž platí, že k přijetí rozhodnutí o změně stanov, která zakotví možnost vydat akcie s vysílacím právem, se vyžaduje souhlas $\frac{3}{4}$ většiny hlasů všech akcionářů každého druhu akcií. Samotné vysílací právo je pak v případě akciové společnosti spojeno s držitelstvím akcie, nikoli s určitou výší podílu na hlasovacích právech.

Současně, stanovy akciové společnosti mohou mimo jiné určit, že členy představenstva volí a odvolává dozorčí rada, nikoli valná hromada. V takovém případě ale oprávnění, které by jinak náležela valné hromadě ve vztahu k vysílacímu právu, náleží právě dozorčí radě. Toto pravidlo dopadá typicky na situaci, kdy zanikne vysílací právo jmenovat a odvolat člena nebo více členů představenstva, nebo jsou-li závažné důvody pro jeho, příp. jejich odvolání. V tomto případě bude příslušným orgánem k odvolání takového člena představenstva dozorčí rada.

Závěr

Lze stručně shrnout, že nabytím účinnosti zmíněné novely zákona o obchodních korporacích dojde v oblasti fungování volených orgánů zejména kapitálových společností, byť k dílčím, ale přesto k významným změnám. Kapitálové společnosti proto těmto změnám musí věnovat patřičnou pozornost a v případě potřeby přijmout odpovídající opatření. Toto se týká zejména výše popsané povinnosti včasného zápisu konkrétní fyzické osoby jako zástupce právnické osoby ve funkci člena orgánu společnosti, resp. družstva, do obchodního rejstříku.

Pokud jde o zavedení institutu tzv. vysílacího práva lze s napětím očekávat, jaké praktické důsledky tato novinka přinese. Je nicméně pravděpodobné, že může vnést novou dynamiku do fungování řady kapitálových společností.

Závěrem připomínáme, že zmíněná novela zákona o obchodních korporacích nabývá účinnosti k dni 1. 1. 2021. O dalších změnách a novinkách, které novela přináší, Vás budeme dále průběžně informovat.

JUDr. Miloš Kulda, Ph.D.,
advokát

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)